

Citiți lecția din manual: *Apariția Islamului; credința musulmană; expansiunea militară și culturală a Islamului*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Islamul: Expansiune militară și culturală

1. Definiție

Calif = reprezentantul și succesorul lui Mahomed, lider spiritual și politic al musulmanilor.

2. Expansiunea militară a Islamului

- 632 - după moartea lui Mahomed, conducătorul comunității islamice a primit numele de **calif** (locțiitorul lui Mahomed), iar statul numele de Califat ⇒ primul calif, Abu Bakr (632-634), a început expansiunea în numele „*războiului sfânt*” (*djihad*), pentru convertirea necredincioșilor la Islam;
- secolele VII-VIII - statul arab s-a extins în teritorii aflate pe trei continente (Asia, Africa și Europa), pe care le-a organizat în provincii: Siria și Palestina (636); Armenia și Mesopotamia (640); Egipt (646); zona Maghrebului - Africa de Nord (708); Peninsula Iberică (711);
- 674-678 și 717-718 - forțele arabe au asediat capitala Imperiului Bizantin, Constantinopol;
- 10 octombrie 732 - la Tours (Poitiers), Carol Martel (718-741) a oprit expansiunea arabă în Europa;
- mai 751 - la Talas, înfrângerea chinezilor a extins controlul arab asupra Transoxianeii (Asia Centrală);
- califatul arab a fost condus de două dinastii:
 - a. Dinastia omeiazilor (661-750), cu reședința la Damasc;
 - b. Dinastia abbasizilor (750-1258), cu reședința la Bagdad (ajunsă la putere prin masacrarea omeiazilor), a atins apogeul în perioada domniei lui Harun al-Rașid (786-809).
- secolul al X-lea - tendințe de fragmentare a califatului, prin apariția unor state concurente care au ieșit de sub controlul abbasizilor:
 - a. Califatul Fatimid (909-1171): apariția unui califat în Tunisia, care s-a extins și în Egipt, de către presupuși descendenți ai ginerelelui și fiicei lui Mahomed, Ali și Fatima;
 - b. Califatul de Cordoba (929-1031): crearea unui califat omeiad în Spania.
- 1258 - armatele mongole au distrus Bagdadul ⇒ sfârșitul epocii de aur a Islamului.

3. Moștenirea culturală islamică

- arabii au impus o religie unică într-un spațiu vast, înlesnind astfel comunicarea între popoare și dezvoltarea agriculturii, meșteșugurilor, comerțului, dar și a științei, arhitecturii și literaturii:

I. Agricultură: arabii s-au remarcat prin folosirea sistemelor de irigații, rotația culturilor și răspândirea unor plante și pomi fructiferi (citrice, orez, bumbac și trestie de zahăr).

II. Meșteșuguri: musulmanii s-au impus în domenii precum armureria (săbiile de Toledo), țesutul (muselina), confecționarea covoarelor persane, fabricarea hârtiei, a oțelului și a zahărului rafinat.

III. Știința: arabii au preluat și au conservat cunoștințele antice, au pus bazele științei moderne prin introducerea și promovarea metodei științifice, bazată pe observație și experiment.

a. Matematica: au inventat algebra, au adoptat cifrele „*arabe*”, inclusiv zero, din India. Savant reprezentativ: Abu Abdullah Muhammad bin Musa al-Khwarizmi;

b. Astronomie: arabii au studiat stelele, Luna și Soarele, cu ajutorul cvadrantului și globului terestru. Savanți reprezentativi: Abu Rayhan Muhammad ibn Ahmad al-Biruni și Ibn Rushd (Averroes);

c. Medicina: au studiat corpul uman, practicând intervenții chirurgicale complexe, cu ajutorul anesteziei, și au înființat primele farmacii și spitale. Savant reprezentativ: Ibn Sina (Avicenna);

d. Geografia: au fost descrise state, civilizații și au fost realizate hărți complexe ale Pământului.

IV. Arhitectura: s-a remarcat prin moschei (Bibi-Khanym - Uzbekistan) și palate (Alhambra - Spania), decorate cu motive geometrice și florale (arabescuri).

V. Literatura: lucrările poetilor Firdousi și Omar Khayyam și antologia *O mie și una de nopți*.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=rQ0EKiCt6H8>

<https://www.youtube.com/watch?v=7B5J7nQEp0Y>

<https://www.youtube.com/watch?v=wgMz00aeuxA>

Fișă de lucru: Islamul: Expansiune militară și culturală

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. *„Limba arabă, un fel de limbă universală, ca și latina, răspândită până în Apus a dus cunoștințele câștigate de omenire cu prețul atâtor efortări: prin intermediul ei Antichitatea greacă a pătruns în Europa.”*

(Istoria arabilor)

B. *„Influența Islamului asupra creștinătății a fost uriașă și extrem de diversă. Europa creștină a adus din Islam alimente, băuturi, medicamente, armuri, heraldică, motive și idei artistice, produse și tehnici comerciale și industriale, coduri și proceduri maritime și, adesea, chiar cuvintele care desemnează aceste lucruri: portocală, lămâie, zahăr, sirop, șerbet, elixir, azur, șah, bazar, caravană, trafic, tarif, magazin, amiral, cablu, etc. Jocul de șah a pătruns în Europa din India prin intermediul Islamului... Fabulele și cifrele hinduse au pătruns în Europa.”*

(Will și Ariel Durant, *Civilizații istorisite*)

1. Menționați, pe baza sursei B, câteva influențe ale Islamului asupra Europei.
2. Identificați, pe baza sursei A, cauzele care au făcut din limba arabă una universală.
3. Redactați, pe baza sursei B, un text de zece rânduri cu termeni de origine arabă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Aramis, București, 2022.
3. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Art Klett, București, 2022.
4. Aichimoaie, Adrian Ilie, Boșcodeală, Felicia Elena, Diaconu, Maria Aurelia, Diță, Ion Nicolae, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Booklet, București, 2022.
5. Stoica, Stan, Becheru, Dragoș Sebastian, Bartic, Marcel, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura CD Press, București, 2022.
6. Rotundu, Elvira, Tomescu-Stachie, Carmen, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Corint Logistic, București, 2022.
7. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2022.
8. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Litera, București, 2022.
9. Mackintosh-Smith, Tim, *Arabi: 3000 de ani de istorie a popoarelor, triburilor și imperiilor*, Editura RAO, București, 2020.
10. Hourani, Albert, *Istoria popoarelor arabe*, Editura Polirom, Iași, 2015.
11. Marrozzi, Justin, *Imperii islamice: 15 orașe care definesc o civilizație*, Editura Litera, București, 2021.

